

ภูมิหลังกรณีพิพาทเหนือดินแดนปาเลสไตน์

น.ท.หญิง ผศ.ชนิษนาภ รัตนพฤษ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ฝ่ายศึกษา โรงเรียนนายเรือ

เราคงได้ยินอยู่เสมอว่า โลกตะวันตกให้ความสนใจปาเลสไตน์ และให้ความสนใจตะวันออกกลาง เพราะมีผลประโยชน์อยู่เบื้องหลัง ซึ่งความจริงแล้วน่าจะมีอะไรมากกว่านั้น เช่น พันธกรณีในฐานะคณะมนตรีความมั่นคงประการหนึ่ง ความมั่นคงของประเทศมหาอำนาจประการหนึ่ง และการรักษาไว้ซึ่งรากเหง้าทางศาสนาอีกประการหนึ่ง

ตะวันออกกลางนั้นสภาพที่ตั้งทางภูมิศาสตร์มีความสำคัญในตัวเอง เพราะตะวันออกกลางเป็นทางเชื่อมโยงระหว่างทวีปใหญ่ ๓ ทวีป คือยุโรป เอเชีย และแอฟริกา โดยมีคลองสุเอซซึ่งอยู่ระหว่างแผ่นดินใหญ่อียิปต์กับคาบสมุทรซีนาย เป็นคลองขุดเชื่อมระหว่างทะเลเมดิเตอร์เรเนียนกับทะเลแดง สินค้าหลายชนิด โดยเฉพาะน้ำมันเข้าสู่อังกฤษและยุโรปอื่นบางประเทศโดยใช้เส้นทางเดินเรือสายนี้ และช่องแคบดาร์เดเนลของตุรกี ซึ่งเชื่อมระหว่างทะเลเมดิเตอร์เรเนียนกับทะเลดำอยู่เหนืออิสราเอลและเลบานอนไม่มากนัก นับเป็นเส้นทางเดินเรือที่สำคัญทั้งทางด้านยุทธศาสตร์และเศรษฐกิจ

จะเห็นได้ว่าตะวันออกกลางเป็นแหล่งน้ำมันดิบที่สำคัญของโลก คือมีปริมาณน้ำมันสำรองประมาณ ๑ ใน ๓ ของโลก และที่สำคัญที่สุดที่สมควรจะละเลยที่จะกล่าวถึงคือ ตะวันออกกลางเป็นแหล่งกำเนิดของศาสนาใหญ่ของโลกถึง ๓ ศาสนา คือ ศาสนายูดาห์ ศาสนาคริสต์ และศาสนาอิสลาม โดยเฉพาะที่นครเยรูซาเล็ม ถือเป็นดินแดนศักดิ์สิทธิ์ เป็นรากฐานของศาสนายูดาห์ และศาสนาคริสต์ ในขณะที่ยิวในอดีตรับพระนามว่าโซโลมอน ก็ยังเป็นถิ่นที่นับถือของชาวมุสลิมอีกด้วย โดยได้เรียกขานพระนามพระองค์ว่าสุไลมาน ดังนั้น ความผูกพันของชาวยิวและอาหรับต่อดินแดนปาเลสไตน์ จึงเป็นปมปัญหาที่สำคัญมาจนทุกวันนี้

ข้อมูลทั่วไป

เดิมนิวเป็นชนเผ่าที่มีถิ่นฐานอยู่ในตะวันออกกลาง* ซึ่งต่อมามีความแห้งแล้งอดอยาก จึงอพยพไปอยู่อียิปต์บริเวณลุ่มแม่น้ำไนล์ซึ่งมีความอุดมสมบูรณ์ สถานภาพของพวกยิวในขณะนั้นเป็นเพียงทาสหลายพันปีต่อมาก็อพยพกลับสู่ตะวันออกกลางภายใต้การนำของโมเสส และได้สถาปนาอาณาจักรของตนเองขึ้นบนดินแดนนั้นเอง ต่อมาเมื่ออาณาจักรอ่อนแอ ได้ตกเป็นเมืองขึ้นของจักรวรรดิบาบิโลเนีย ภายหลังตกเป็นของพวกกรีก จากนั้นก็ตกเป็นของจักรวรรดิโรมันตะวันออก (Byzantine) ซึ่งโรมันปราบ

* ตามคัมภีร์ไบเบิล ดินแดนของชาวยิวเรียกว่าคานาอัน(Canaan) เป็นดินแดนที่ชาวยิวจะต้องกลับมาตั้งถิ่นฐานตามที่ระบุว่าเป็นดินแดนแห่งพันธสัญญา(The Promise Land) ซึ่งก็คือดินแดนปาเลสไตน์นั่นเอง

ชาวยิวและกวาดต้อนชาวยิวไปเป็นทาส และบางส่วนก็กระจัดกระจายไปอยู่ในที่ต่าง ๆ โดยเฉพาะในยุโรปเป็นจำนวนมาก^๒ ทั้งดินแดนตรงนี้ไว้ ทำให้พวกอาหรับเข้ามาปกครองจนถึงศตวรรษที่ ๑๖ จากนั้นจักรวรรดิออตโตมานได้ขยายอำนาจมาครอบครองบริเวณนี้ ดินแดนปาเลสไตน์จึงกลายเป็นส่วนหนึ่งของจักรวรรดิออตโตมาน^๓ จนกระทั่งสงครามโลกครั้งที่ ๑

เมื่อจักรวรรดิออตโตมานสิ้นอำนาจลง ดินแดนปาเลสไตน์บางส่วนก็ได้อยู่ภายใต้การปกครองของจอร์แดน บางส่วนก็อยู่ภายใต้การปกครองของอียิปต์ แต่ก็ยังเป็นดินแดนที่มุสลิมดูแลอยู่ และต่อมาอังกฤษก็เข้าปกครอง^๔

ความพยายามของชาวยิวในการกลับมาสู่ดินแดนปาเลสไตน์อีกครั้ง เกิดขึ้นราวปลายศตวรรษที่ ๑๙ เมื่อชาวออสเตรียนเชื้อสายยิวชื่อนายธีโอดอร์ เฮอร์ซล (Theodor Herzl : ๑๘๖๐ - ๑๙๐๔) เขียนหนังสือเรื่อง “รัฐยิว” (The Jewish State หรือ Der Judenstaat) เผยแพร่ออกมาเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ.๑๘๙๖ มีเนื้อหาสาระนอกจากจะสอดคล้องกับข้อความในคัมภีร์ไบเบิลที่กล่าวถึง The Promise Land ของชาวยิวแล้ว ยังบังเอิญพ้องกับผลประโยชน์ของมหาอำนาจตะวันตกอีกด้วย และนายธีโอดอร์ได้ก่อตั้งองค์การไซออนนิสม์ (Zionism)^๕ มีจุดประสงค์เพื่อก่อตั้งประเทศอิสราเอล การกลับมาอีกครั้ง

^๒ เมื่อชาวยิวไปอยู่ในที่ต่าง ๆ ทั่วยุโรป ก็เป็นที่ไม่พอใจของชาวยุโรป โดยเฉพาะในเยอรมนี เบลเยียม อังกฤษ และแม้แต่ในสหรัฐอเมริกาเอง และประกอบกับการที่ฮิตเลอร์ได้สังหารหมู่ชาวยิวจำนวนนับล้าน ๆ คนในช่วงสงครามโลกครั้งที่ ๒ จึงสร้างกระแสแห่งความสงสารให้แก่คนทั่วโลก สหประชาชาติจึงมีความคิดจะต้อนชาวยิวไปไว้ที่ใดที่หนึ่ง นั่นก็คือดินแดนปาเลสไตน์ ซึ่งก็ตรงกับความต้องการของมหาอำนาจที่ต้องการให้ยิวเข้าไปเหมือนเป็นกันชน ไม่ให้ชาวอาหรับลุกฮือขึ้นประการหนึ่ง และอีกประการหนึ่งก็คือเป็นการเอาชาวยิวออกจากประเทศตนเอง

^๓ จักรวรรดิออตโตมาน (Ottoman Empire) ยิ่งใหญ่อยู่ ๖๐๐ ปี ตั้งแต่ศตวรรษที่ ๑๓ ถึง ๒๐ ระหว่างนั้นถูกครอบครองโดยพวกไบแซนไทน์ (Byzantine) อยู่ระยะหนึ่งซึ่งมีคอนสแตนติโนเปิลเป็นเมืองหลวง ต่อมาถูกพวกมองโกลปกครอง จนกระทั่งจักรวรรดิออตโตมานมีผู้นำชื่อ Mehmed ได้ทำให้ออตโตมานยิ่งใหญ่อีกครั้งหนึ่ง และเปลี่ยนชื่อเมืองหลวงเป็นอิสตันบูล ในช่วง ๖๐๐ ปี จักรวรรดิแห่งนี้มีผู้นำที่นำจักรวรรดิไปสู่จุดสูงสุดคือ Suleyman the Magnificent เป็นสุลต่านองค์ที่ ๔ ซึ่งครองราชย์ระหว่าง ๑๕๒๐ - ๑๕๖๖ และได้ขยายอาณาจักรเพิ่มเป็นสองเท่า และสร้างสรรคความเจริญด้านต่าง ๆ แก่อิสตันบูล ต่อมาในปี ค.ศ.๑๙๒๔ เคมาล อตาเติร์ก (Kemal Ataturk) เป็นผู้นำ ได้ยกเลิกตำแหน่งผู้นำทางศาสนา และสถาปนาสาธารณรัฐตุรกี

^๔ ก่อนจักรวรรดิออตโตมานล่มสลาย อังกฤษยุยงให้อาหรับทำการปฏิวัติ โดยอังกฤษจะให้ความช่วยเหลือ และสัญญาว่าหากทำสงครามชนะ จักรวรรดิออตโตมานซึ่งร่วมมือกับเยอรมนีได้ ก็จะทำให้เอกราชกับรัฐอาหรับทั้งหมดที่ตกอยู่ในอำนาจของตุรกี แต่เมื่อสิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่ ๒ มหาอำนาจตะวันตกเป็นฝ่ายชนะ แต่กลับแบ่งดินแดนอาหรับระหว่างกัน คือฝรั่งเศสได้เลบานอน และซีเรีย อังกฤษได้อียิปต์ อิรัก และปาเลสไตน์ ซึ่งการแบ่งเขตแดนใหม่นี้ทำให้ชนคนละแ่ต้องอยู่ประเทศเดียวกัน และดินแดนของชาวเคิร์ดหายไ้ ทำให้ชาวเคิร์ดต้องกลายเป็นชนกลุ่มน้อยในตุรกี อิรัก และซาอุดีอาระเบีย ซึ่งชาวเคิร์ดเป็นชนกลุ่มน้อยที่มีจำนวนมากที่สุดในโลกคือ ๒๕ ล้านคน

^๕ Zion เป็นชื่อของภูเขาสูงหนึ่งในนครเยรูซาเล็มโบราณ ชาวยิวเชื่อว่าศาสดาเดวิด ได้สร้างสักการสถานหลังหนึ่งไว้บนนั้น จึงถือว่าเป็นภูเขาศักดิ์สิทธิ์ ชาวยิวนำมาเป็นสัญลักษณ์แห่งความมุ่งหมายอันห่างไกลของตน จึงกลายเป็นลัทธิ Zionism ในที่สุด ขบวนการไซออนนิสม์มีบทบาทสูงมากในสหรัฐอเมริกา ทั้ง ๆ ที่ทั้งประเทศมีชาวยิวเพียง ๖ ล้านคน แต่กลับมีอิทธิพลทางเศรษฐกิจแทบทุกวงการ ไม่ว่าจะป็นธนาคาร ตลาดหุ้น อุตสาหกรรม การเมือง สื่อมวลชน และ โดยเฉพาะอย่างยิ่งวงการบันเทิง จึงทำให้ข่าวสารส่วนใหญ่ทั้งทางตรงและทางอ้อม ออกมาในเชิงบวกแก่ชาวยิวและอิสราเอล อาหรับเป็นผู้ร้ายตลอดกาล โดยสรุปคือชาวยิวมีบทบาทเหนือ โยบายของสหรัฐอเมริกาโดยตลอด แม้จนกระทั่งทุกวันนี้

ของชาวยิว และความพยายามก่อตั้งประเทศด้วยการช่วยเหลือของมหาอำนาจ จึงขัดแย้งกับพวกอาหรับต่างฝ่ายต่างอ้างหลักฐานทางประวัติศาสตร์ในการแสดงกรรมสิทธิ์เหนือดินแดนปาเลสไตน์

ช่วงสงครามโลกครั้งที่ ๑ อังกฤษได้ขอร้องให้ยิวช่วยรบด้วย โดยแลกเปลี่ยนกับสิทธิการดูแลดินแดนปาเลสไตน์ ทำให้ชาวยิวอพยพเข้าไปมากขึ้น จนเกิดข้อบาดหมางกับอาหรับ ต่อมาเมื่อเกิดสงครามโลกครั้งที่ ๒ สหรัฐอเมริกาขอร้องอังกฤษให้ยิวมีประเทศของตน ส่งผลให้อาหรับก่อตั้งองค์การสันนิบาตอาหรับขึ้นในปี ค.ศ.๑๙๔๕ เพื่อต่อต้านยิว และปี ค.ศ.๑๙๔๗ องค์การสหประชาชาติเสนอให้แบ่งดินแดนกัน ต่อมานายเดวิด เบนกูเรียนประกาศตั้งประเทศอิสราเอล กองทัพอาหรับจึงโจมตียิวทันที เกิดสงคราม ๔ ครั้ง ดังนี้

๑. ค.ศ.๑๙๔๘ วันที่ที่พวกยิวไซออนนิสม์ประกาศก่อตั้งประเทศขึ้นในวันที่ ๑๔ พฤษภาคม ค.ศ.๑๙๔๘ กองทัพอาหรับจากอียิปต์ จอร์แดน อิรัก ซีเรีย และเลบานอนก็เข้ายึดครองพื้นที่ทางใต้และทางตะวันออกของปาเลสไตน์ซึ่งไม่ได้จัดให้เป็นของฝ่ายยิว จากนั้นก็เข้ายึดเมืองเก่าของเยรูซาเล็มในส่วนที่เป็นของยิวเอาไว้ ขณะเดียวกันอิสราเอลก็เข้าควบคุมเส้นทางหลักที่จะผ่านเทือกเขาญดีเยไปทางเยรูซาเล็ม และตีได้การโจมตีของฝ่ายอาหรับได้สำเร็จ

พอถึงต้นปี ค.ศ.๑๙๔๙ อิสราเอลก็ยึดพื้นที่ทะเลทรายเนกฟได้ตลอด ขึ้นไปถึงเขตที่เคยเป็นพรมแดนอียิปต์-ปาเลสไตน์ เว้นแต่ฉนวนกาซา ระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ถึงกรกฎาคม ค.ศ.๑๙๔๙ หลังจากอิสราเอลกับอาหรับตกลงหย่าศึกกัน ก็มีการกำหนดเขตแดนชั่วคราวให้เป็นไปตามแนวที่เคยเป็นเมื่อเริ่มมีการเจรจากัน

๒. ค.ศ.๑๙๕๖ เมื่อประธานาธิบดีนักชาตินิยมของอียิปต์ชื่อ กามาล อับเดล นัสเซอร์ (Gamal Abdel Nasser) ก้าวขึ้นมาใช้อำนาจในเดือนตุลาคม ค.ศ.๑๙๕๖ สถานการณ์ก็ตึงเครียดขึ้นอีกครั้งหนึ่ง เพราะนัสเซอร์สั่งบุกยึดคลองสุเอซ (Suez) ซึ่งอังกฤษกับฝรั่งเศสเป็นเจ้าของร่วมกัน ทำให้เกิดวิกฤติการณ์ระดับนานาชาติ อิสราเอลจึงตอบโต้ด้วยการบุกเข้าไปทำลายฐานทัพของอาหรับในคาบสมุทรซีนาย และในเวลาเพียง ๕ วัน กองทัพอิสราเอลก็เข้ายึดเมืองกาซา ราฟาห์ และอัลอาริช จับเชลยศึกได้นับหมื่น อังกฤษกับฝรั่งเศสได้เข้าแทรกแซงเหตุการณ์นี้ก่อน แต่สหรัฐอเมริกาแสดงความไม่พอใจ ประเทศทั้งสองจึงถอนตัวออกมา และทำให้ยิวยึดฉนวนกาซา และคาบสมุทรซีนายได้ สงครามยุติลงเมื่อสหประชาชาติเข้ารักษาความปลอดภัยในฉนวนกาซา และยิวใช้สิทธิในอำวอความบา ซึ่งนับเป็นภัยคุกคามต่ออียิปต์ ในเดือนธันวาคม หลังจากอังกฤษกับฝรั่งเศสช่วยกันผลักดันกองกำลังฉุกเฉินของสหประชาชาติเข้ารักษาการณ์ในบริเวณนั้นแล้ว กองทัพอิสราเอลก็ถอนตัวออกไปในเดือนมีนาคม ค.ศ.๑๙๕๗ เหตุการณ์ครั้งนี้เป็นที่รู้จักกันในชื่อ “วิกฤติการณ์คลองสุเอซ” (Suez Crisis)

๓. ค.ศ.๑๙๖๗ เพราะความที่ยังไม่บรรลุข้อตกลงสันติภาพร่วมกัน อิสราเอลกับอาหรับจึงทะเลาะกันเรื่อยมา กระทั่งระเบิดเป็นสงครามอีกครั้งระหว่างวันที่ ๕ - ๑๐ มิถุนายน ค.ศ.๑๙๖๗ ต่อมา

เรียกกันว่า “สงคราม ๖ วัน”(Six – Day War) เป็นการต่อสู้กันระหว่างอิสราเอลฝ่ายหนึ่งกับอียิปต์ จอร์แดน และซีเรียอีกฝ่ายหนึ่ง

หลังจากแพ้อิสราเอลในวิกฤตการณ์คลองสุเอซ หรือบางทีก็เรียกว่าสงครามสุเอซ-ซีนาย (Suez-Sinai War) ในปี ค.ศ.๑๙๕๖ ประธานาธิบดีกามาล อับเดล นัสเซอร์ ของอียิปต์ ก็ประกาศจะล้างแค้น และสนับสนุนขบวนการชาตินิยมของชาวปาเลสไตน์ พร้อมกับลงมือจัดตั้งพันธมิตรอาหรับที่รายรอบประเทศอิสราเอล และระดมสรรพกำลังเตรียมทำสงคราม ในช่วงต้นปี ค.ศ.๑๙๖๗ อียิปต์ปิดอ่าวควาบาเพื่อไม่ให้ยิวใช้ และเรียกร้องให้สหประชาชาติถอนกำลังออก แต่อิสราเอลเป็นฝ่ายชนะอีก ภายในเวลา ๖ วันที่อิสราเอลรบกับประเทศแถบอาหรับทั้งหมดอย่างรวดเร็ว และยึดคาบสมุทรซีนายของอียิปต์ได้ ยึดฉนวนกาซาได้ และยึดชายฝั่งตะวันตกของแม่น้ำจอร์แดนได้ รวมทั้งได้ที่ราบสูงโกลัน ซึ่งเป็นจุดยุทธศาสตร์ที่มีความสำคัญที่สุดของซีเรีย ซึ่งทั้งหมดนี้รวมเรียกว่าเขตยึดครอง (Occupied Territories) จึงถือว่าเป็นสงครามครั้งที่มีความรุนแรงที่สุด (ดูแผนที่ประกอบ)

สถานการณ์

ในช่วงหลายปีก่อนเกิดสงครามหกวันนั้น ประเทศอาหรับต่างๆ ยังคงไม่ยอมรับความชอบธรรมของรัฐยิว ซึ่งนักชาตินิยมชาวอาหรับซึ่งนำโดยนัสเซอร์เรียกร้องให้ทำลายอิสราเอลให้ราบคาบ อียิปต์กับจอร์แดนให้การหนุนหลังบรรดานักรบชาวปาเลสไตน์ให้โจมตีกองทหารและพลเรือนในเขตประเทศอิสราเอลอยู่เนือง ๆ พอลงมือเสร็จก็ถอยเข้าไปอยู่ที่ฉนวนกาซาซึ่งอยู่ในความควบคุมของอียิปต์ หรือไม่ก็ในเวสต์แบงก์ ซึ่งอยู่ในความควบคุมของจอร์แดน ในขณะที่ซีเรียก็ใช้ที่ราบสูงโกลันเป็นชัยภูมิที่ได้เปรียบยิงถล่มไร่นาของอิสราเอลอยู่ไม่ขาด

ฝ่ายอิสราเอลไม่ยอมรับการที่จอร์แดนควบคุมสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ต่าง ๆ ของชาวยิวในเยรูซาเล็ม ตะวันออก มีการตอบโต้การบุกรุกของฝ่ายอาหรับด้วยการเข้าไปแก้แค้นในเขตแดนของอาหรับเป็นประจำ

ในเดือนเมษายน ค.ศ.๑๙๖๗ หลังจากซีเรียระดมยิงจากที่ราบสูงโกลันเข้าใส่หมู่บ้านต่าง ๆ ของอิสราเอลอย่างหนัก อิสราเอลกับซีเรียก็เปิดศึกเวหากัน โดยอิสราเอลยิงเครื่องบินรบแบบมิกของซีเรียที่ได้จากสหภาพโซเวียตตกไป ๖ ลำ พร้อมกับเตือนไม่ให้ซีเรียโจมตีอีก

ซีเรียหันไปขอแรงสนับสนุนจากนัสเซอร์ แล้วกลางเดือนพฤษภาคม กองทัพอียิปต์ ๑๐๐,๐๐๐ นาย ก็รุดถึง ๑,๐๐๐ คันก็เคลื่อนพลเข้าสู่คาบสมุทรซีนาย ติดกับพรมแดนด้านทิศใต้ของอิสราเอล ที่ซึ่งมีกองกำลังของสหประชาชาติตั้งอยู่ก่อนแล้วในฐานะผู้สังเกตการณ์

แต่ในวันที่ ๑๗ พฤษภาคม นัสเซอร์ได้ขอให้บุคลากรของสหประชาชาติถอนออกไปจากหลายเขต ซึ่งบรรดาผู้สังเกตการณ์ต่างก็ถอนตัวออกไปจนหมด พอถึงวันที่ ๒๒ พฤษภาคม นัสเซอร์ก็ประกาศปิดช่องแคบทิร์นน^๖ ซึ่งอิสราเอลอาศัยเป็นทางออกสู่ทะเลแดง และเป็นแหล่งน้ำมันดิบแหล่งใหญ่

อิสราเอลยังได้กลั่นสงครามโซยมาอีกกระแสนึงด้วย เมื่ออียิปต์กับจอร์แดนลงนามในข้อตกลงให้กองทัพของทั้งสองประเทศอยู่ภายใต้การบัญชาการร่วมกัน

เพราะเหตุที่อิสราเอลกลัวจะต้องรับศึกถึง ๓ ด้าน คือ อียิปต์ จอร์แดน และซีเรีย รวมทั้งที่ยากให้สงครามเกิดนอกบ้านมากกว่าในบ้าน อิสราเอลจึงตัดสินใจชิงลงมือก่อน

เช้าวันที่ ๕ มิถุนายน ฝูงบินของอิสราเอลโจมตีอียิปต์ ซึ่งเป็นกองทัพที่ใหญ่ที่สุดในภูมิภาคนั้น เวลา ๐๘.๔๕ น. ซึ่งอิสราเอลลงมือนั้น เครื่องบินส่วนใหญ่ของอียิปต์ยังจอดอยู่ พวกผู้บัญชาการทหารก็ต้องเจอสภาพ รถติดกว่าจะมาถึงกองบัญชาการ โดยเครื่องบินของอิสราเอลสามารถหลบหลีกเรดาร์ของอียิปต์ไปได้ และเข้าโจมตีในทิศทางที่ไม่มีใครคาดคิด มหกรรมเซอร์ไพรส์ครั้งนี้จึงได้ผล

ภายในไม่กี่ชั่วโมง อิสราเอลซึ่งเน้นโจมตีกองทหารและสนามบิน ได้ทำลายเครื่องบินรบของอียิปต์ไป ๓๐๙ ลำจากทั้งหมด ๓๔๐ ลำ จากนั้นทหารราบของอิสราเอลก็เคลื่อนเข้าสู่คาบสมุทรซีนายและฉนวนกาซา เข้าสู่รบกับหน่วยทหารของอียิปต์ ซึ่งปรากฏว่าฝ่ายอียิปต์สูญเสียอย่างหนัก ขณะที่ทหารอิสราเอลเสียชีวิตเพียงไม่กี่คน

ขณะเดียวกัน อิสราเอลได้แจ้งไปยังกษัตริย์ฮุสเซนแห่งจอร์แดนว่าไม่ให้ยุ่งเกี่ยวกับการศึกครั้งนี้ แต่ในเช้าวันแรกของสงครามนั้น นัสเซอร์ได้แจ้งไปยังกษัตริย์ฮุสเซนว่าอียิปต์กำลังมีชัยชนะ ซึ่งประชาชนชาวอียิปต์ก็เชื่อตามนั้นอยู่หลายวัน เวลา ๑๑.๐๐ น. ของเช้าวันแรก กองทัพจอร์แดนจึงโจมตีอิสราเอลที่เยรูซาเล็มด้วยปืนครกและปืนยาว และยิงปืนใหญ่ เข้าใส่เป้าหมายต่าง ๆ ในเขตประเทศอิสราเอล

เมื่อทำกองทัพอากาศของอียิปต์สูญเสียมากแล้ว ฝูงบินของอิสราเอลก็หันมาเล่นงานจอร์แดน พอดตกตอนเย็น กองทัพอากาศของจอร์แดนก็แทบไม่มีอะไรเหลือ ขณะที่อิสราเอลสูญเสียเพียงเล็กน้อย เมื่อถึงเที่ยงคืน ทหารราบของอิสราเอลก็เข้าโจมตีทหารจอร์แดนในเยรูซาเล็ม รุ่งขึ้นเช้าวันที่ ๖ มิถุนายน ทหารอิสราเอลก็ล้อมเมืองนี้ไว้ได้เกือบหมด

วันที่สอง กองทัพอากาศของอิสราเอลยังโจมตีฐานทัพอากาศต่าง ๆ ของฝ่ายอาหรับอย่างต่อเนื่อง เพิ่มยอดความสูญเสียของเครื่องบินเป็น ๔๑๖ ลำ (ในจำนวนนี้ ๒ ใน ๓ เป็นเครื่องบินของซีเรีย) เมื่อสามารถครองน่านฟ้าได้เกือบสมบูรณ์เช่นนี้ เครื่องบินรบและเครื่องบินทิ้งระเบิดของอิสราเอลก็สามารถสนับสนุนการรุกของรถถังและทหารราบบนภาคพื้นดินได้อย่างสบาย

^๖ ตอนที่เกิดวิกฤตการณ์คลองสุเอซเมื่อปี ค.ศ. ๑๙๕๖ อียิปต์ก็เคยปิดช่องแคบแห่งนี้มาครั้งหนึ่งแล้ว กระทั่งเป็นต้นเหตุของสงครามดังกล่าว ซึ่งอิสราเอลเคยประกาศชัดไว้ตั้งแต่บัดนั้นแล้วว่า ถ้าอียิปต์ปิดช่องแคบทิร์นนอีก จะถือเป็นการทำสงคราม

ฉะนั้น กำลังเสริมของจอร์แดนจึงไม่สามารถไปถึงเยรูซาเล็มได้ ในเวลา ๑๐.๐๐ น.ของวันที่ ๖ มิถุนายน อิสราเอลก็สามารถยึดกำแพงตะวันตก (Western Wall) หรือกำแพงพิลาป (Wailing Wall) ในเขตกรุงเก่า (Old City) ของเยรูซาเล็มได้ ซึ่งกำแพงนี้ถือเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ที่สุดของศาสนายูดาห์

นับเป็นครั้งแรกในช่วงเวลาเกือบ ๒,๐๐๐ ปีที่ชาวยิวสามารถเข้าควบคุมกำแพงแห่งนี้ได้ ขณะที่การสู้รบภาคพื้นดินในแหลมซีนายยังดำเนินต่อไป โดยอียิปต์เป็นฝ่ายร่นถอยต่อการรุกของอิสราเอล

วันที่สามของสงครามคือ ๗ มิถุนายน กองทัพจอร์แดนได้ถูกผลักดันออกจากเวสต์แบงก์ข้ามแม่น้ำจอร์แดนกลับไปยังเขตแดนของตน สหประชาชาติได้จัดให้อิสราเอลกับจอร์แดนหยุดยิงกันโดยมีผลในเย็นวันนั้น

วันต่อมา วันที่ ๘ มิถุนายน กองทัพอิสราเอลก็บุกถึงคลองสุเอซ มีการยิงปืนใหญ่ต่อสู้กันตลอดแนว ขณะที่เครื่องบินของอิสราเอลก็ถล่มทหารอียิปต์ที่แตกรัน พอลควบคุมแหลมซีนายได้แล้ว อิสราเอลก็หันเป้าไปสู่ที่ราบสูงโกลัน

วันที่ ๙ มิถุนายน อิสราเอลเจองานหิน เพราะต้องรุกขึ้นไปสูงขึ้นที่สูงชันไปสู่กับทหารซีเรียที่มีแนวหลุมพรางเป็นชัยภูมิอย่างดี โดยอิสราเอลส่งทหารม้ายานเกราะขึ้นไปรบกับแนวหน้าของซีเรีย ขณะที่ทหารราบก็รายล้อมที่ตั้งต่าง ๆ ของทหารซีเรียไว้

ขณะที่อิสราเอลกำลังทำท่าจะมีชัย เวลา ๑๘.๓๐ น.ของวันที่ ๑๐ มิถุนายน อิสราเอลกับซีเรียก็ตกลงหยุดยิงกัน โดยอิสราเอลเข้าควบคุมที่ราบสูงโกลันไว้ทั้งหมด

วันที่ ๒๒ พฤศจิกายน ค.ศ.๑๙๖๗ มีมติสหประชาชาติที่ ๒๒๕^๗ และ ๓๓๘ ให้มีการคืนดินแดนเหล่านี้แก่ประเทศอาหรับ แต่จนกระทั่งปัจจุบันนี้ ปรากฏว่ามีการคืนดินแดนเพียง ๑๙% ของดินแดนที่ยึดได้ทั้งหมด จึงได้เกิดการต่อสู้กันเรื่อยมา และที่สำคัญคืออิสราเอลเมื่อยึดครองดินแดนอาหรับแล้ว ก็ได้ไล่ต้อนชาวอาหรับออกจากประเทศ บังคับซื้อที่ดิน และคนอาหรับก็ต้องกลายเป็นผู้ลี้ภัยไปอยู่จอร์แดนและเลบานอนเป็นส่วนใหญ่ นอกจากนั้น อิสราเอลได้เสริมความมั่นคงในดินแดนยึดครองด้วยการขยายแนวป้องกันออกไปจนจรดพรมแดนของบรรดาประเทศอาหรับ ทั้งแหลมซีนาย เวสต์แบงก์ และที่ราบสูงโกลัน มีป้อมค่ายแข็งแรง อิสราเอลยังประกาศความตั้งใจที่จะเก็บเยรูซาเล็มไว้เป็นเมืองหลวงชั่วคราวที่ไม้อาจแบ่งแยกได้ ซึ่งสร้างความขุนเคืองให้ชาติอาหรับ กระทั่งนำไปสู่สงครามอีกครั้งในปี ค.ศ.๑๙๗๓ อย่างไรก็ตาม มติ ๒๒๕ ก็ได้วางรากฐานให้กับกระบวนการสันติภาพซึ่งเริ่มจะเป็นรูปเป็นร่างในช่วงทศวรรษ ๑๙๗๐

^๗ มติที่ ๒๒๕ เรียกร้องให้อิสราเอลถอนทหารออกจากดินแดนยึดครอง และให้ชาติอาหรับรับรองเอกราชของอิสราเอลเป็นการแลกเปลี่ยน และให้หลักประกันความสงบตามแนวพรมแดนเป็นการตอบแทน แต่เหตุการณ์ก็มีได้เป็นไปตามมติที่ ๒๒๕ ฝ่ายอาหรับกับปาเลสไตน์ยังคงประกาศจะรบกับอิสราเอลต่อไป ขณะที่อิสราเอลไม่ยอมคืนดินแดนยึดครองภายใต้บรรยากาศที่ยังไม่เลิกเป็นศัตรูกัน

๔. อาหรับกับอิสราเอล ทำสงครามกันอีกครั้งในปี ค.ศ.๑๙๗๓ เหตุเพราะอียิปต์กับ ซีเรียต้องการ ได้คืนดินแดนที่อิสราเอลยึดครองเอาไว้ ตั้งแต่ครั้งสงคราม ๖ วันในปี ค.ศ.๑๙๖๗ ถึงแม้ทั้งสองฝ่ายต่าง สูญเสียอย่างหนัก แต่อิสราเอลก็ยังครองรักษาดินแดนยึดครองเอาไว้ได้ และเหตุที่ความขัดแย้งครั้งนี้ ระเบิดขึ้นในวันสำคัญทางศาสนาของชาวยิว คือวันยอมนคิปปูร์ (Yom Kippur) อิสราเอลจึงเรียกสงคราม ครั้งนี้ว่า “สงครามยอมนคิปปูร์” ในขณะที่ชาวอาหรับเรียกว่าสงครามเดือนตุลาคม หรือ “สงคราม รอมฎอน” (Ramadan War)

แม้สงครามจะไม่ได้ทำให้เขตแดนของแต่ละฝ่ายเปลี่ยนแปลงไป แต่ก็ได้ส่งผลยาวไกลต่อประเทศ ต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์กับประเทศมหาอำนาจ ประธานาธิบดีคนต่อมาของอียิปต์ อันวาร์ อัลซาดัต (Anwar al-Sadat) ค่อย ๆ ตีตัวออกห่างสหภาพโซเวียต ซึ่งได้ให้ความช่วยเหลือทาง ทหารและทางเศรษฐกิจแก่อียิปต์มาตั้งแต่ทศวรรษ ๑๙๕๐ แล้วหันไปใกล้ชิดกับสหรัฐอเมริกา ขณะที่ ซีเรียนำโดยฮาเฟซ อัลอัสซาด (Hafez al-Assad) กลายเป็นผู้ปกป้องสิทธิของชาวอาหรับที่แข็งแกร่ง ที่สุด และเป็นพันธมิตรที่ใกล้ชิดที่สุดของโซเวียตในย่านตะวันออกกลาง^๕

ช่วงต้นทศวรรษ ๑๙๗๐ ประธานาธิบดี อันวาร์ อัลซาดัต (Anwar al-Sadat) ได้ใช้หนทางการทูต ผลักดันให้อิสราเอลถอนตัวออกไปจากดินแดนยึดครอง ขณะเดียวกันก็เตรียมกองทัพอียิปต์สำหรับทำ สงครามไปด้วย

สหประชาชาติมีมติเรียกร้องให้อิสราเอลถอนตัวออกจากดินแดนยึดครองทุกปี แต่อิสราเอลก็ไม่ ยอม ขณะที่สหรัฐอเมริกาก็โดนนานาชาตรุมตำหนิที่ให้การหนุนหลังอิสราเอล ชาดีอาหรับไม่ยอมเจรจา จนกว่าอิสราเอลจะถอนออกไป ในขณะที่อิสราเอลก็ไม่ยอมถอนโดยไม่มีหลักประกันต่อสันติภาพและความ มั่นคง นอกจากนั้นยังเสริมความแข็งแกร่งตามจุดยุทธศาสตร์ต่าง ๆ ในดินแดนอาหรับที่ได้ยึดครอง เอาไว้อีกด้วย

ทั้งสหรัฐอเมริกาและอิสราเอลต่างก็ตายใจ ไม่คิดว่ากองทัพอาหรับจะรบกับอิสราเอลหลังจากที่ เคยพ่ายแพ้ย่อยยับมาแล้ว ฝ่ายสหภาพโซเวียตซึ่งสนับสนุนชาดีอาหรับในการทำสงครามกับอิสราเอลมา ก่อนหน้านั้น และยังส่งอาวุธให้อียิปต์มาโดยตลอดนั้น รู้เหมือนกันว่าอียิปต์กำลังเตรียมทำสงคราม แต่ไม่ นึกว่าจะลงมือจริง ๆ ยิ่งไปกว่านั้น ทั้งวอชิงตันและมอสโกต่างก็ไม่สำเหนียกว่า ผู้นำอียิปต์กับซีเรียมี นโยบายแตกต่างกัน

แม้ผู้นำของทั้งสองชาติอาหรับจะมีเป้าหมายสูงสุดอยู่ที่การเอาดินแดนกลับคืนจากอิสราเอล แต่ ชาดีดัตมีท่าทีพร้อมจะใช้วิธีการทางทหารควบคู่ไปกับวิธีการทางการทูต ในขณะที่ประธานาธิบดี ฮาเฟซ

^๕ ชาดีดัตนั้นต่างกับอัสซาด เพราะยินดีจะหันเหนโยบายต่างประเทศของอียิปต์จากโซเวียตไปหาสหรัฐอเมริกา เพราะความที่อียิปต์มีปัญหา เศรษฐกิจภายในมาก ชาดีดัตเชื่อว่าสหรัฐอเมริกต่างหากที่จะช่วยอียิปต์ได้มากกว่าในระยะยาว

อัลอัสซาด (Hafez al-Assad) ของซีเรีย ไม่ต้องการลงนามในข้อตกลงใด ๆ กับอิสราเอล ซึ่งจะเท่ากับเป็นการยอมรับความชอบธรรมของรัฐยิว แต่ถึงจะคิดไม่เหมือนกัน เนื่องจากต่างก็รู้สึกอึดอัดและหมดความอดทนกับความชะงักงันด้านการทูต ซัดดักกับอัสซาดจึงจับมือกันวางแผนโจมตี อิสราเอล^๕

อียิปต์กับซีเรียเปิดฉากโจมตีอิสราเอลในวันที่ ๖ ตุลาคม ๑๙๗๓ ในวันยอเมคิปปูร์ อันเป็นวันที่ศักดิ์สิทธิ์ที่สุดในรอบปีของชาวยิว ผู้คนส่วนใหญ่ในอิสราเอลจึงอยู่ในศาสนสถาน วิหยุประจำชาติก็หยุดส่งกระจายเสียง ประชาชนอยู่ในอารมณ์ผ่อนคลาย จึงได้ถูกโจมตีแบบไม่ทันตั้งตัว หน่วยข่าวกรองของอิสราเอลไม่เห็นว่าอาหรับจะบุก กองทัพอิสราเอลก็ไม่ได้เตรียมเผชิญหน้ากับสงคราม

กองทัพของซาตต์ยกพลข้ามคลองสุเอซไปแบบสายฟ้าแลบ เอาชนะป้อมค่ายของอิสราเอลตลอดแนวคลองฝั่งตะวันออก ซึ่งอิสราเอลเชื่อว่าเป็นแนวป้องกันที่ไม่อาจทะลุทะลวงได้ จากนั้นอียิปต์ก็จัดตั้งฐานที่มั่นขึ้นคอยป้องกันจุดยุทธศาสตร์ต่าง ๆ เพราะความที่รัฐซีดจำกัดของอำนาจการยิงของฝ่ายตนตีซาตต์จึงไม่สั่งให้รุกไปทั่วแหลมซีนายที่อิสราเอลยึดครองอยู่ แต่ใช้วิธียึดเขตแดนตลอดแนวฝั่งตะวันออกของลำคลอง ขณะที่ซีเรียก็บุกเข้าสู่ที่ราบสูงโกลัน

ในช่วงสัปดาห์แรกของสงคราม ทั้งซีเรียและอียิปต์สร้างความเสียหายให้แก่กองทัพอิสราเอลได้มาก ยึดครองเขตแดนได้เพิ่มขึ้น และทำให้ชุมชนพลเรือนชาวอิสราเอลได้รับความเสียหายอย่างหนัก

อย่างไรก็ตาม แม้ในตอนแรกจะเป็นฝ่ายมีชัย แต่กองทัพทั้งสองก็ไม่อาจรุกคืบไปได้มากกว่านั้น เพราะข้อจำกัดด้านการสื่อสารระหว่างกรุงไคโรของอียิปต์กับกรุงดามัสกัสของซีเรีย และระหว่างกรุงมอสโกกับเมืองหลวงของทั้งสองชาติ อาหรับนี้

พอถึงกลางเดือนตุลาคม อิสราเอลเริ่มตั้งตัวตืด มีการระดมพลเข้าโจมตีตอบโต้ทั้งสองแนวรบ จนสามารถยึดคืนดินแดนที่ซีเรียตีได้ และทะลุข้ามพรมแดนซีเรียเข้าไปจนประชิดกรุงดามัสกัสในระยะยิงปืนใหญ่ถึง

ขณะเดียวกัน อิสราเอลก็ข้ามคลองสุเอซเข้าไปในอียิปต์ และล้อมกองทัพที่สาม (Third Army) ของอียิปต์เอาไว้ ตอนที่สงครามยุตินั้น กองทัพอิสราเอลจ่อกรุงไคโรในระยะ ๑๐๐ กิโลเมตร และกรุงดามัสกัสในระยะแค่ ๔๐ กิโลเมตร แต่อิสราเอลเห็นว่าไม่มีประโยชน์ทางการเมืองที่จะเข้ายึดครองเมืองหลวงของประเทศทั้งสอง สงครามครั้งนี้จึงเลิกแล้วต่อกันด้วยการหยุดยิง มีการเจรจาที่เรียกว่า “การเจรจาแคมป์เดวิด” เพื่อยุติสงคราม และอียิปต์ได้หันมาเป็นมิตรกับอิสราเอลและสหรัฐอเมริกา

อาจกล่าวได้ว่าหากสันติภาพมิได้มาจากการเจรจาโดยคณะทูต สันติภาพที่แท้จริงมีอาจเกิดขึ้นได้ในดินแดนปาเลสไตน์ เพราะถึงแม้จะขับไล่ชาวยิวทุกคนออกจากปาเลสไตน์ในวันนี้ ก็ไม่พื้นที่จะต้องรับมือกับนักสู้เพื่อมาตุภูมิของชาวยิว ส่วนปาเลสไตน์นั้นคงไม่ต้องกล่าวซ้ำ เพราะเพียงแบ่งปันดินแดนให้กับ

^๕ งานนี้ผู้นำทั้งสองมุ่งถึงผลประโยชน์ของชาติตัวเองเป็นหลักมากกว่าประเด็นขัดแย้งระหว่างอาหรับกับอิสราเอล อย่างเรื่องอนาคตของเวสต์แบงก์ เยรูซาเล็ม และเรื่องการก่อตั้งรัฐปาเลสไตน์ ทั้งคู่จึงไม่ได้ชวนจอร์แดนกับพีแอลโอให้เข้าร่วมเตรียมทำสงครามด้วย

ชาวยิว การประทัดประหารก็พร้อมจะเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา การที่สหรัฐอเมริกาเข้าไปมีบทบาท และมีผลประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อม หรือเกี่ยวพันบางฝ่าย ไม่ว่าจะการกระทำได้เข้ามาในอดีตหรือปัจจุบัน ในสายตาของฝ่ายปรักษ์ยอมผิดเสมอ จึงไม่แปลกที่สหรัฐอเมริกาทกเป็นเป้าโจมตีของฝ่ายตรงข้าม แต่สิ่งที่แปลกใจที่สุดก็คือ เพราะเหตุใดเพื่อนมนุษย์ผู้บริสุทธิ์ ต้องสูญเสียชีวิตและทรัพย์สินจุมตปลวกด้วยเล่า??
